

יכורו של רופא המשלחת הישראלית אלה פני

קולנו

בראזאווילה, בירת הקונגו הצרפתי, הגענו בלי כל קושי אבל איך שיכים משם לליאופולדוויל, בירת קונגו? בורה סוירה לא היתה. הועילו לנו קשרי האישיים של אנדרה גור, ראש המשלחת ישראלית. גור הינו מהנדס תברואה, שר הספיק לשרת כמומחה בפיליפינים וצור קשרים הדוקים עם ארגון הבריאות ולמי. הוא השיג לנו הליקופטר מן ה"א" האמריקאי.

היטב כאשר פוזרנו, מאוחר יותר, באזורים המרוחקים של קונגו.

***

הרכוש הנטוש - קדוש

היינו הרופאים היחידים בליאופולדוויל. החזקנו את בית החולים הייגדול, טיפלנו לא רק בילידים אלא גם במושבה הלא-מבוטלת של כתבי-חוק. כתב של טייחט, למשל, התקשר עם השגרירות שלנו וזו הפנתה אותו אלי. בפיו היתה בקשה: שאטפל בחברו, כתב ניוז וויק שלה. עד כמה שידוע לי, לא כתב ניוז וויק ולא כתב הבי.בי.סי. שגם בו טיפלתי, לא מצאו לנכון לציין כי המשלחת הישראלית היתה הראשונה במקום - או שהיא בכלל היתה שם, אבל יתכן שאחריות לכך מער-כותיהם. החיסום בנינו, כשלעצמם, היו תמימים וכתבים לא מעטים היו באים למי סיבות שלנו. כתב הבי.בי.סי. אף היה מלא הערצה אלינו - מפני שהוא כיסה את מערכת סיני. "אילו במקום פון הורן היה כאן משה דייק", אמר. "היה פה סדר".

בשבועיים אלה עבדנו עבודה יומית רגילה בבית-החולים. משך יתר 24 השעות של היממה היינו מוכנים לקריאה. מעמדתו האישי היה מיוחד במינו. בו בזמן שהיה אל האדם הלבן, בתור שכזה, היה יחס של חשד, הרי שלנו, כנציגים של מדינה קטנה, היה יתרון עצום. כל אחד היה ניגש אלינו; אפילו שרים הביאו את נשותיהם לבדיקה. קשה לומר שהקונגואי הפשוט הבין מה עומק הרעיון הזה הנקרא עצמאות. בכל המשרדים הממשלתיים שבהם ביקרנו, ראינו תמונה של המלך הבלגי תלויה עדיין על הקירות. לא רק בליאופולדוויל, אלא גם בירת חלקי הארץ. ותמיד, כאשר דיבר כושי אל לבן, היתה קידה.

את זמננו החופשי בליאופולדוויל בילינו בטיולים בעיר. בכל מקום פגשנו חיילים חמושים של האו"ם - בעיקר ממדינות אפריקאיות. אבל מכולם רק צבא אחד עשה רושם של צבא ממש, לא אספסוף מזויין: היה זה הצבא הגנאי. חשיבותם לא נבעה מהיותם צבא טוב. הם גם שימשו מתורכים בין השלטונות הקונגואיים. לבין הפיקוד הלבן של האו"ם.

באותם הימים לא ראינו חיילים קונגואיים בעיר, כי באזור ליאופולדוויל - וזה לרבותו האישית של הגנרל אלכסנדר הגנאי - דאג צבא גנאי לכך שחיילי הקונגו יפיקו את נשקם.

רק כעשירית מהנויות בעיר היו פתוחות, ואלו בעיקר חנויות מכולת ומחסנים לצורכי-בית. בעליהן היו לבנים - כי אין בליאופולדוויל אפריקאים בעלי חנויות. החנויות הגדולות ננעלו כאשר ברחו הבעלים הבלגיים - והן לא נפרצו, שום דבר לא הוצא מהן. לא מפני ששמרו עליהן חיילים או שוטרים - אלא פשוט הודות לאותה ירי-את-כבוד אל האיש הלבן ואתה עדינות ש' היא אופיינית כל כך לאיש השחור בקונגו. לנו, שידענו על הערים הנטושות של יפו, רמלה ועכו, קשה היה לתפוש את העניין. רק כעבור חודשים אחדים, אחרי שנסתבר כי הלבנים לא ישובו, החלה הסתגנות כושית אל תוך רכוש זה.

***

שיתוף ישראלי-ערבי

בעבור שבועיים החליטו האו"ם והצלב האדום הבינלאומי שעלינו לעזוב את בית-החולים קינטמבו והשתייכים, שהגיעו בינתיים, קיבלו את מקומנו שם. איננו יודע מדוע נתקבלה החלטה זו ואיננו רוצה להיכנס כאן לניחושים שאינם נוגים עים לעניינים רפואיים. התעוררה הבעיה: לאן נצא?

מבחינת הקונסטלציה הפוליטית היה ברור, כי נוכל לעבוד רק במקום שיש בו כוחות חבשיים. כי יתר הכוחות היו ממארוקי, מ' גינאה, מתוניסיה. חיילי ק"מ באו מאוחר

אוסטראלית. מה שקרה במאטאדי איננו יודע. אני מניח שהפצועים מתו, כיוון שלא היה מי שיטפל בהם.

הילי העניין הזה הוריד קצת את המוראל של המשלחת - ביחוד אחרי גאחתנו על היותנו המשלחת הראשונה שהגיעה לארץ זו. התחלנו להסתגל לרעיון שנצטרך לבצע עבודה רפואית רגילה, בבית-חולים או במרפאה.

בליאופולדוויל היו מספר בתי-חולים, אותם עזבו הרופאים הבלגיים. סודרנו לעבודה שם, על פי הסכם בין שגריר ישראל, אהוד אבריאלי, לבין שר הבריאות של ליאופולדוויל. ברגע שנכנסו למקום, קפץ המוראל מיד מעלה מעלה, כי בית-חולים כזה מפואר ויפה - איננו מכירים בארץ. יש בו כל ה' המצאות האחרונות והסידורים הטכניים שלו מתקדמים בכמה שנים לגבי מה שאני מכיר מעבודתי בישראל.

במקום רופאים עבדו - עם צאת הבלגים - חובשים שקיבלו קורס של שלוש שנים, ואשר דרגתם מקבילה לדרגת אחות בישראל. מצאנו מצב נואש. החולים קיבלו טיפולים לא נכונים, ילדים מתו בעשרות. לא היה מי שיבצע ניתוחים דחופים כש' שלא היה מי שיפתור בעיה של לידה ש' אינה מתפתחת כראוי. כאשר באנו - שמחו כולם.

עבדנו שם במשך שבועיים. עזרנו להם - ולמדנו הרבה בעצמנו בכל הנוגע לרפואה טרופית. ידיעות אלה נועדו לשמש אותנו

ללואבורג נשלחה מאוחר יותר משלחת נציגות ישראל שכנה במלון סטאנלי ש' באותו זמן שימש גם כמטה האו"ם. זהו מלון מודרני סוג א' א', בו התנהלו רוב התככים והעניינים של קונגו. בזמן ארוחת הערב ישבנו מול גנרל פון הורן. ראינו שם את ראלף באסקי. כולם אכלו בטרקלין.

***

יתכן שהפצועים - מתו

כאשר התארגנה המשלחת בישראל, ברור היה לנו כי נהיה משלחת חירום, לתקופת-זמן מוגבלת, שתצטרך בין השאר לטפל בנפגעי הקרבות. כאשר הגענו היו פצועים בשתי ערים - מאטאדי, עיר הנמל של ליאופולדוויל, ולואבורג, עיר-היבול-מים של מחוז קאסאי, ורצינו מאוד לנסוע למקומות האלה.

התחלקנו לשתי קבוצות ועמדנו לנסוע לשם. אילו היו שואלים אותנו, זה היה יכול להיות באמת די הרפתקני. אבל ברגע האחרון עיכב את הנסיעה פון הורן, מפקד כוח החירום של האו"ם, שהועבר לתפקיד זה ממטה המפקחים בירושלים. כי בשתי ערים אלו ישבו חיילים צפון-אפריקאיים של האו"ם ופון הורן רצה למנוע מגע בינינו לביניהם.

ללואבורג נשלחה מאוחר יותר משלחת

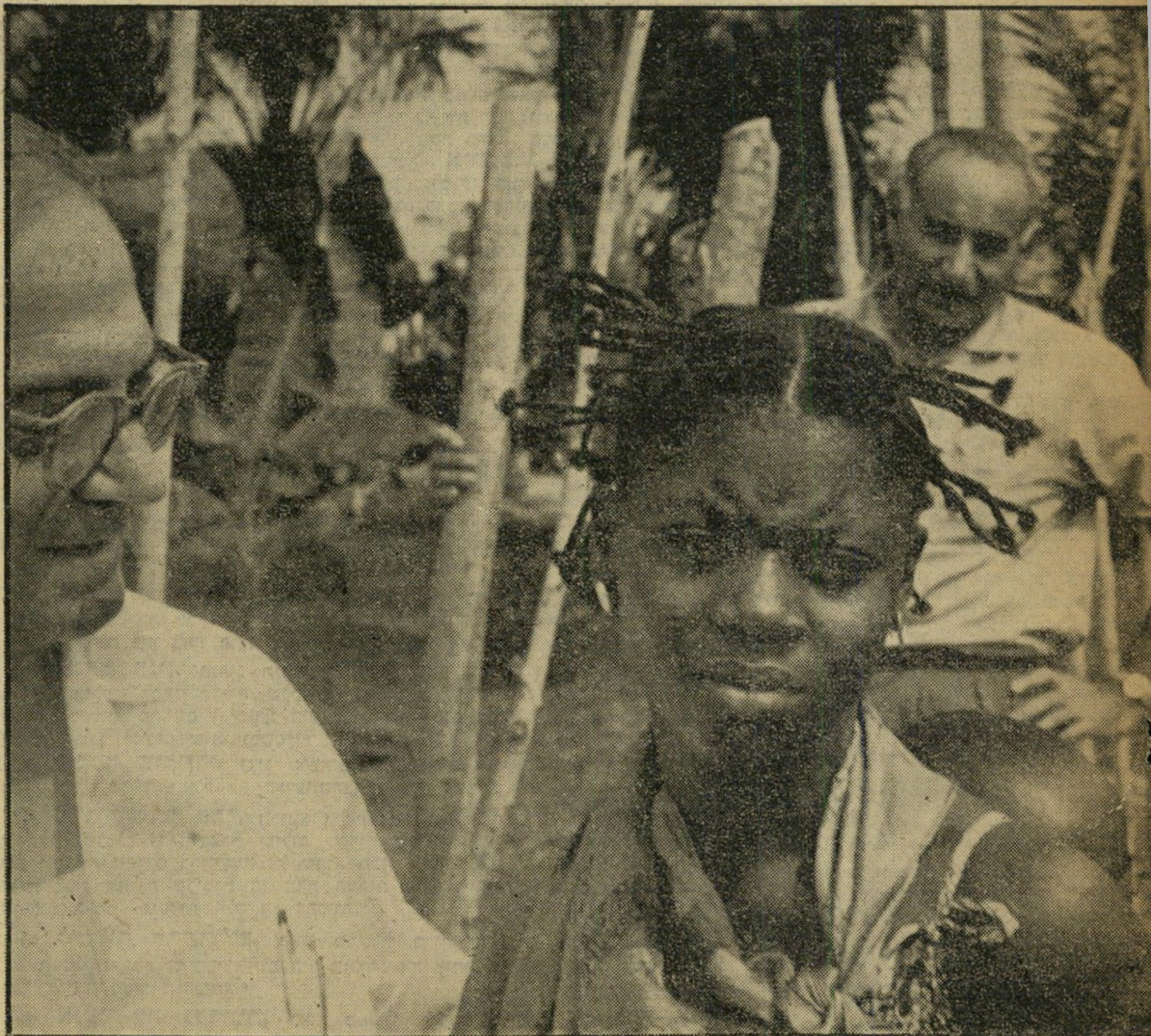
ליאופולדוויל היא בסך הכל מעברו השני ל נהר קונגו. הגענו לשרה-התעופה שלה דן זמן קצר ביותר. סביב השדה היו זרפרות יחידות גנאיות של האו"ם. שום יג או פיקוד של ממשלת קונגו לא קיבל תנו, ואיש לא החתים את דרכוננו כשכנסנו לקונגו.

מצאנו איננושהי מכונית שהסיעה אותנו נציגות הישראלית. ליאופולדוויל היא עיר פה מאוד, מודרנית, מלאה גנים, כבישים חביבים. גורדי-שחקים ופרברי-חחילות. ברובות לא ניכרו כמעט כל סימנים של ה' לחמה, מלבד איזו מכונית שרופה, פה שם. הבתים היפים של הבלגים נשארו כי ורכושם פגנים - ואיש לא פולש לחוכם. גולת אפילו לראיה כלבים מחכים לשובם ול הבלגים. תוכים צרחו מתוך הבתים, חצו מצמא ומרעב.

איך זה לא התנפלו הקונגואיים על ה' גלגים הבורחים ורצחו אותם? מדוע, לפחות, לא בזזו את רכושם הנטוש?

את זה אפשר להסביר באופי הרך, הפא-זיבי והציתני של בני קונגו, וביראת-ה' נבני העמקה מאוד שיש עדיין לאפריקאי פני האיש הלבן.

רצינו לדעת מה אמת בשמועות שנפוצו על רציחות ומעשי-אונס סיסטוניים. מתוך

בעוד שמבעד לכתפה הימנית של הצעירה הכושית מבצע דאשו הקינח של בנה, התלויה בתוך שקית על גבה. ברקע נראים: עצי תמרים ובנות, הצומחים כמעט בכל פינה של הארץ הפוריה.

ניבטים מתוך פניה של אם צעירה זו, באחד מרובעי ליאופולדוויל: טבל אילט שעבר ביושנת הדורות. לצידה עומד התברואן הישראלי צבי וגן,

פני הקונגו